Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ netrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L, Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 286. **Brașovŭ, Vinerĭ 30 Decemvrie** **1888.**

Cătră onorații cetitorĭ!

„Gazeta Transilvaniei“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭḑecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érăși cu acelașĭ prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca niciodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrêmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sĕmte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Dumineca și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitotŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la „Gazeta Transilvaniei“, care deși mai bogată în materialŭ va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora impregiurările nu le értă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Dumineca* ale *„Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data Dumineca, ce se potŭ abona și separatŭ.

Redacțiunea.

(Anunciulŭ Administrațiunii pe pagina IV.)

Gărgăunii șoviniștilorŭ.

I.

Când amŭ datŭ o scurtă dare de sémă despre articulii foilorŭ unguresci din Clușiu, scrișĭ de încheierea anului 1888 n., amŭ făgăduitŭ că vomŭ reveni asupra lorŭ, ca din nou sĕ încercămŭ a-le scóte șoviniștilorŭ gărgăunii din capŭ, carĭ îi facŭ sĕ mai crédă și sĕ mai spereze în realisarea unorŭ idei utopice și nebune.

S'a pututŭ vedé din acei articulĭ, deoparte hotărîrea foilorŭ unguresci d'a continua cu agitațiunile loru în contra naționalităților, de altă parte s'a pututŭ simți frica ce transpiră din fiecare rêndŭ și de care suntŭ cuprinșĭ agitatorii ungurĭ din causa pĕcătoșiilorŭ lorŭ și a consciinței, că au nedreptățitŭ naționalitățile și au înăspritŭ relațiunile cu ele.

E cu neputință sĕ nu te cuprindă scârba și disprețulŭ de atâta încăpățînare a șoviniștilorŭ d'a stărui în pornirile lorŭ nenorocite ce'i ducŭ pe povêrnișulŭ prăpastiei, de dragulŭ unor idei scrintite ce le-au subjugatŭ creerii.

In locŭ sĕ o rupă cu nenorocitulŭ trecutŭ de a agita și persecuta, de a insulta și calumnia, de a nedreptăți și a încălca; în locŭ de a căuta sĕ vindece „marea bólă a statului“, cum numescŭ șoviniștii cestiunea naționalităților, ei carĭ au pricinuit'o, ne cerŭ tot nouĕ sĕ o vindecămŭ, noi cei răniți de săgețile lorŭ ce ḑilnicŭ ni le 'nfigŭ în străvechile nóstre drepturĭ, până și în cea mai scumpă avere a nóstră: limba și naționalitatea.

Când audĭ pe unŭ „Ellenzek“ ḑicêndŭ, că în interiorulŭ Carpaților putem trăi strălucitŭ cu toții décă ne 'nțelegemŭ pacînicŭ unii cu alții, și totŭ elŭ ne cere sĕ primimŭ tóte consecințele situațiunei ce ne-au creat'o regimulŭ și agitatorii ungurĭ, adecă sĕ ne 'nchinămŭ „ideii de statŭ maghiarŭ“, mai póte fi vorba de unŭ traiu strălucitŭ?

Când aceeașĭ fóiă ungurésca ne spune, că în acestŭ statŭ numai o națiune póte fi și anume cea maghiară, fiindcă așa ar fi fostŭ de o miiă de anĭ, așa ar fi aḑĭ și așa crede că va fi în viitorŭ, mai póte fi vorba de o înțelegere pacînică cu naționalitățile?

Nu, a primi consecințele unei astfelŭ de situațiunĭ ar însemna a ne condamna noi înși-ne la mórte.

Nu așa a fostŭ de o miiă de anĭ, nu așa e aḑĭ și nu așa va fi în viitorŭ, cum îi place foii unguresci a spune plesnindŭ adevĕrulŭ istoricŭ în față și credêndŭ că sa vorŭ găsi între naționalitățĭ mișei, carĭ sĕ le dea pe acestea ploconŭ în brațele celorŭ carĭ le voesc mórtea politică și națională.

Nu așa se vorbesce, „când sórtea nóstră este comună, când inimiculŭ nostru este comunŭ, când viitorulŭ nostru este comunŭ“ precum recunósce fóia ungurésca, nu așa se vorbesce fată cu maioritatea cea mare a poporațiunii Ardealului, Bănatului și Țĕrei unguresci.

Décă regimulŭ și șoviniștii ungurĭ dorescŭ sĕ trăiască strălucitŭ și în înțelegere pacînică cu naționalitățile, sĕ-le recunóscă acestora ce e alŭ lorŭ, drepturile, limba și naționalitatea, sĕ le lase'n pace a și-le desvolta acestea așa precum ele voescŭ.

Intr'unŭ statŭ cu diferite naționalitățĭ, dintre carĭ unele suntŭ cu multŭ mai vechĭ de o miiă de anĭ pe acestŭ pămêntŭ, nu póte fi vorba de o singură națiune și de fracțiunĭ ale ei. Tóte au dreptulŭ sĕ stea pe aceeașĭ tréptă de egalitate de dreptŭ. Și câtă vreme nu se va crea o astfelŭ de situațiune, „marea bólă a statului“, cestiunea naționalităților, va amenința cu cangrenă.

O dorescŭ regimulŭ și șoviniștii ungurĭ acésta? N'au decâtŭ sĕ continue lupta cu naționalitățile.

Unŭ conflictŭ anglo-germanŭ.

Ḑiarele englezescĭ publică corespondența schimbată între Sir Morier și comitele Herbert de Bismarck cu ocasia atacurilorŭ „Gazetei de Colonia“, care a acusatŭ pe Sir Morier de a fi destăinuitŭ lui Bazaine mișcările armatei germane în 1870.

Sir Morier protestéză cu vioiciune și arată o scrisóre a lui Bazaine, cu data de 8 Augustŭ, care scrisóre desminte într'unŭ modŭ formalŭ cuvintele atribuite diplomatului englesŭ. In consecință acésta din urmă a cerutŭ comitelui Herbert de Bismarck sĕ desmintă acéstă calomnie în „Gazeta Germaniei de Nord“.

Comitele Hert de Bismarck a rĕspunsŭ că cuprinsulŭ și tonulŭ scrisórei lui Sir Morier nu permitŭ sĕ dea urmare cererei sale uimitóre.

„Daily-Telegraf“ declară, că întrégă Englitera e actualmente insultată în persóna lui Sir Morier. Cele-lalte ḑiare englezeștĭ vorbescŭ în acelașĭ sensŭ.

Rusia și statele balcanice.

Ḑiarele rusescĭ suntŭ unanime a reclama formarea unui ministerŭ naționalŭ în Serbia, ca fiindŭ singurulŭ mijlocŭ de a asigura menținerea nouei constituțiunĭ sêrbescĭ în întrigimea sa.

După corespondentulŭ lui „Times“ la Viena, Rusia ar considera nesuccesele sale politice în Balcanĭ ca resultândŭ din insuficiența representanțilorŭ sĕi actualĭ la Belgradŭ, la Atena și la Bucurescĭ și prin urmare ea 'șĭ-ar propune sĕ'i schimbe.

Germania și puterile aliate.

Unŭ articolŭ alŭ diarului „Post“ constată cu satisfacțiă, că Italia în afacerea Tunisului nu mai are nicĭ unŭ motivŭ de a se neliniști. Unŭ demersŭ din partea Franciei de felulŭ aceluia care era de temutŭ, adecă ca funcționarii străinĭ sĕ se naturaliseze ca supușĭ tunesianĭ orĭ francesĭ, ar fi avutŭ de sigurŭ unŭ caracterŭ de provocațiune față cu Italia; dér Italia este aliată cu Germania.

Suntemŭ fórte satisfăcuțĭ, adăuge diarulŭ germanŭ, de a constata, că datoriile fie-căruia dintre cei carĭ formézâ alianța cu noi fiind îndeplinită cu fidelitate, nu suntemŭ actualmente amenințațĭ de nicĭ o primejdie atâtŭ dinspre Orientŭ câtŭ și dinspre Occidentŭ.

SCIRILE ȘILEI.

Redactorulŭ fóiei sérbescĭ „Glas“ din Becĭcherecul mare, Dr. Emilŭ Găvrilă, pentrucă în fóia lui ar fi publicatŭ articulĭ de cuprinsŭ politicŭ, deși elŭ n'a depusŭ cauțiune, la acusa procurorului regescŭ prin decisŭ a fostŭ citatŭ la pertractare finală înaintea tribunalului competentŭ din Becĭcherecul mare. Tabla însĕ a cassatŭ acestŭ decisŭ și a avisatŭ tribunalulŭ a-șĭ motiva decisulŭ sĕu. Cu acéstă ocasiune observămŭ, că după decisiunea curială din 23 Maiu 1882 Nr. 9772 din a. 1881 n'au sĕ decidă colegiile judecătorescĭ, ci opiniunea (espertisa) motivată a 3 redactorĭ de diare politice, décă unŭ articulŭ este séu nu de cuprinsŭ politicŭ. Colegiulŭ judecătorescŭ are sĕ esplice numai mĕsura pedepsei, conformŭ opinionărei eventualŭ nefavoritóre a esperțilorŭ. — Acéstă decisiune principială oferă óreșcare garanție foilorŭ periodice nepolitice, deórece astădĭ nu este conceptŭ mai vagŭ, mai confusŭ decâtŭ conceptulŭ cuvêntului: *„politicŭ“*. Și după noțiunile intuitive ale unorŭ procurorĭ și judecătorĭ chiar și unŭ tractatŭ istoricŭ póte fi dechiaratŭ de politicŭ și respectivulŭ autorŭ condamnatŭ.

***

Aflămŭ că la 18 (30) Ianuarie se va da *balulŭ* „Reuniunei femeilorŭ române“ din Brașovŭ.

***

Principele moștenitorŭ alŭ României, felicitândŭ de sĕrbătorĭ, printr'o scrisóre, regimentulŭ 3 de liniă, din care face parte, a anunțatŭ că peste câteva lunĭ se va stabili definitivŭ în România. Se crede că se va aședa în Iașĭ.

***

Printr'o scrisóre adresată *Reginei României, Principele de Galles* șĭ-ar fi esprimatŭ dorința de a se traduce în limba englesă câte-va din piesele sale.

***

Cu privire la accidentele de drumŭ de ferŭ, „România Liberă“ din Bucurescĭ dă următórele relațiunĭ: *Zăpada* este generală și cade cu mare abundanță *peste tótă țéra.* Pe Bărăganŭ viscolulŭ a fostŭ teribilŭ și nu s'a potolitŭ încă bine. Linia Bucurescĭ-Fetescĭ, cu ramurile ei, este tăiată; unŭ trenŭ chiarŭ este înzăpeditŭ de douĕ dile și patru mașinĭ trimise pentru a restabili circulațiunea au rĕmasŭ ele înșile înămețite. Voiajorii din trenŭ suntŭ adăpostițĭ în cantóne. Circulația între Galațĭ și Barboșĭ a fost tăiată de viscolŭ erĭ la 3 óre; până la nouĕ disposițiunĭ, voiajorĭ și mărfurĭ pe linia Barboșŭ-Văslui nu se mai iau. Asemenea linia Buzĕu-Brăila este tăiată la Făurei. Linia centrală este intactă; trenurile sosescŭ numai cu o întârdiere firéscă. Indată ce vêrtejulŭ de vêntŭ se va potoli, ceea-ce se speră, de óre ce i s'a schimbatŭ direcția, liniile vorŭ fi tóte destupate.

***

„Monitorulŭ Oficialŭ“ din Bucurescĭ publică următorulŭ comunicatŭ: Unele diare au rĕspânditŭ sgomotulŭ, că guvernulŭ ar avé intențiunea sĕ închidă *têrgulŭ de rîmătorĭ dela Turnu-Severinŭ.* Pentru ca asemenea svonurĭ neîntemeiate sĕ nu influințeze asupra unora din comercianții carĭ au relațiunĭ cu têrgulŭ, se dă cea mai formală desmințire acestorŭ sgomote, aducêndŭ în acelașĭ timpŭ la cunoscință atâtŭ a comercianțilorŭ carĭ aducŭ rîmătorii lorŭ spre desfacere în têrgulŭ dela Turnu-Severinŭ, câtŭ și cumpĕrătorilorŭ din țéră și din streinătate, că têrgulŭ va urma ca și în trecutŭ operațiunile sale.

***

Bulgarulŭ *Kisseloff,* care a atentatŭ la viéța ministrului bulgărescŭ d. Nacevicĭ și care a fostŭ achitatŭ de curtea cu jurațĭ din Giurgiu, *a fostŭ espulsatŭ din România* în urma unei decisiunĭ a consiliului de miniștri.

Ordonanța ministrului ungurescŭ de culte și instrucțiune

relativă la instrucțiunea limbei germane în școlele medii are următorulŭ cuprinsŭ:

„Raporturile organelorŭ mele oficiale, carĭ controlézâ resultatele instrucțiunii în școlele medii, conglăsuescŭ într'aceea, că nicĭ gimnasiulŭ nicĭ școla reală nu ajunge ținta aceea a instrucțiunii limbei germane, care *o determină planurile de învĕțămêntŭ și instrucțiunile.* Acésta se adeveresce atâtŭ prin esperiența generală, câtŭ și prin semnele, la carĭ a indigitatŭ predecesorulŭ meu cu circularulŭ sĕu din anulŭ 1884 sub nr. pres. 1542.

Nu e de lipsă a arĕta mai cu deamĕruntulŭ, câtŭ de importantă este cunoscința limbei germane din punctŭ de vedere culturalŭ și câtŭ de estinsŭ cercŭ (câmpŭ) de cultură și de erudițiune modernă deschide nemijlocita ei cunoscință cu bogata ei literatură. Pentru aceea eu trebue sĕ și pretindŭ, ca ținta pusă în planurile de învĕțămêntŭ și în instrucțiunĭ pentru instrucțiunea în acéstă limbă sĕ se ajungă într'adevĕrŭ. Spre scopulŭ acesta eu, ținêndŭ sémă de împrejurărĭ și de mijlócele, carĭ îmĭ stau la disposițiune, aflu de lipsă a ordona următórele:

1. Față de nepăsarea, care o vĕdescŭ singuratice institute adese-orĭ cu înțelegere fórte greșită la instrucțiunea limbei germane și la dejudecarea resultatului, binevoițĭ a avisa pe respectivii profesorĭ, ca pe deoparte sĕ urce intensitatea instrucțiunii în mĕsura cea mai mare posibilă și sĕ pună greutatea de căpetenia a activității lorŭ pe aședarea fundamentului solidŭ gramaticalŭ, precum și pe câștigarea tesaurului limbisticŭ, éră pe de altă parte în clasificațiune, mai vêrtosŭ după terminarea clasei IV, când fundamentulŭ gramaticalŭ trebue sĕ fie pusŭ deja, sĕ procédă t cmai așa de rigurosŭ, ca și colegii D-lorŭ la fie-care altŭ obiectŭ.

2. Modulŭ de instrucțiune sĕ fie în ambele școle medii câtŭ se póte de practicŭ, spre care scopŭ pretensiunea aceea a planurilorŭ de învĕțămêntŭ și instrucțiunilorŭ, *ca în clasele superióre limba germană sĕ servéscă ca limbă de instrucțiune pentru limba și literatura germanŭ, sĕ se implinéscă cu tótă stricteța.* Pentru punctuala esecutare a acestei disposițiunĭ eu facŭ responsabilĭ pe directorii institutelorŭ.

Eu îi provocŭ mai departe, ca în sensulŭ disposițiunilorŭ și instrucțiunilorŭ relative la esamenele de maturitate pentru gimnasii, toțĭ acei scolarĭ, ale cărorŭ lucrărĭ scripturistice de maturitate nu corĕspundŭ pe deplinŭ scopului în tótă privința, sĕ fie supușĭ și la unŭ esamenŭ oralŭ din limba germană și sĕ vegheze la stricta judecare a rĕspunsurilorŭ.

In planulŭ de învĕțămêntŭ alŭ școlelorŭ reale, unde numĕrulŭ celŭ mare de óre pentru limba germană e de ajunsŭ sub tóte împrejurările, ca corpulŭ didacticŭ pe lângă întrebuințarea mijlócelorŭ de susŭ sĕ pótă ajunge ținta fixată, nu e de lipsă o sporire a órelorŭ. Gimnasiulŭ cade sub altŭ punctŭ de vedere, căcĭ acolo este unŭ numĕrŭ de óre mai micŭ, așa că pentru a învinge greutățile, ce resultă din referințele locale, se cere o deosebită îngrijire. Suntŭ ținuturĭ, unde școlarii nu audŭ limba germană în familiă; în alte locurĭ școlarii aceleiașĭ clase vorbescŭ mai multe limbĭ din patriă — între acestea și pe cea germană — dér una pe socotéla celorlalte, așa că desvoltarea unui simțŭ adevĕratŭ de limbă și unŭ usŭ mai liberŭ alŭ limbei se îngreunézâ fórte tare.

Fiindŭ că greutățile nu suntŭ aceleașĭ în tóte gimnasiile, ci ele diferescŭ după singuraticele ținuturĭ, nu este consultŭ a sana tóte relele printr'o mĕsură uniformă, care sĕ se întindă preste tóte institutele; modulŭ de deslegare trebue căutatŭ mai vîrtosŭ în planurile de învĕțămêntŭ esistente locale, care instituțiune s'a născutŭ tocmai din acestŭ motivŭ.

Decĭ Vĕ provocŭ, ca sĕ însărcinațĭ pe corpulŭ didacticŭ alŭ gimnasiilorŭ, ca sĕ facă referințele lorŭ locale speciale din indicatele puncte de vedere câtŭ mai curêndŭ de obiectŭ alŭ unui studiu temeinicŭ și ca sĕ pórte grije în sensulŭ normelorŭ esistente și în cadrulŭ planurilorŭ de învĕțămêntŭ locale pentru o eventuală sporire a órelorŭ limbei germane și adecă pe socotéla acelorŭ obiecte de învĕțămêntŭ, unde strâmtorarea detaliurilorŭ admite scăderea órelorŭ.

Deórece însĕ sporirea órelorŭ în favorulŭ limbei germane va servi numai la perfectă apropiare a desterității limbei și la esercțarea mai întinsă a materialului fixatŭ, și după ce numai deacolo se potŭ lua óre, unde numita restrângere e posibilă, pentru aceea schimbarea planului de învĕțămêntŭ din vigóre nu va fi necesară.

Propozițiunile D-Vóstre sĕ le trimétă încóce gimnasiile până la 15 Maiu a. c. însoțite de părerea D-Vóstre.

Budapesta, 17 Decemvre 1888.

Contele **Csáky** m. p.

Corespondența „Gaz. Trans.“

Valea-Bârgăului, Decemvre 1888.

Domnule Redactorŭ! E fórte durerosŭ, când astădĭ în véculŭ luminii și alŭ libertății în Ungaria — statŭ per excelentiam „constituționalŭ“ și „liberalŭ“, vorba șoviniștilorŭ — cetățenii de altŭ némŭ decâtŭ cei dela cârmă, și mai alesŭ noi Românii di de di nu putemŭ înregistra din partea ocârmuitorilorŭ noștri decâtŭ presiunĭ, nelegalitățĭ, nesocotința aședĕmintelorŭ și drepturilorŭ nóstre.

Și apoi décă cercămŭ a face opozițiune, orĭ a ne plânge de aceste volnicii ale guvernului și organelorŭ lui, totŭ noi suntemŭ cei vinovațĭ și timbrațĭ de agitatorĭ, rĕi patriotĭ, daco-romaniștĭ și urmărițĭ și trașĭ în judecată ca sĕ ne teroriseze sĕ ne amuțimŭ glasulŭ, ca sĕ nu mai scie lumea mare, că la noi sub scutulŭ constituționalismului precum și sub alŭ „ideii de statŭ maghiarŭ“, cércă regimulŭ, cu organele lui, cu céta de agitatorĭ și șoviniștĭ a ne tiranisa și a ne înstrăina totŭ ce mai avemŭ.

Dovadă suntŭ cele ce se petrecŭ astădĭ cu comunitatea de avere grănițăréscă a frațilorŭ bănățenĭ dela Caransebeșŭ. Dovadă suntŭ cele ce se petrecŭ cu noi urmașii grănițerilorŭ din fostulŭ alŭ II-lea Rgmt. de grănițerĭ în Năsĕud. Căcĭ nu e destulŭ, că de cățĭ-va anĭ mânile ne suntŭ legate și poruncitorĭ absolutŭ peste averea nóstră e faimosulŭ fóispán și comisarŭ alŭ guvernului Bánffy, ci astădĭ se intenționézâ din partea părintéscei oblăduirĭ a se purcede la unŭ pasŭ mai departe. Cu rea voință, sub pretextŭ de „regulare a referințelorŭ de posesiune grănițărescĭ“ tinde a ne lipsi de moștenirea hĕrĕdită dela strămoșii și părinții noștri pentru carea marĭ nĕcazurĭ au răbdatŭ și multŭ sânge au vĕrsatŭ, și a se da veneticilorŭ străinĭ din tótă lumea ce s'au aședatŭ printre noi și carĭ astădĭ fără nicĭ o oposiția intră în céta neofiților maghiarĭ și, vedĭ Dómne, înmulțescŭ rasa domnitóre.

Ca sĕ nu mi-se dică cumva, că neadevĕrurĭ grăescŭ, lasŭ sĕ urmeze aicĭ raportulŭ împuterniciților noștri în afacerile grănițĕrescĭ din carele evidentŭ se potŭ vedé mai susŭ amintitele intențiunĭ ale ocârmuirei tiszaiste:

In urma conclusului și a însărcinărei representanțilorŭ din cele 44 comune foste grănițere dtto. 26 Augustŭ 1888 subscrișii ca plenipotențiațĭ ai acelorŭ comune, la întețirile date din mai multe părțĭ, în specie din partea organelorŭ guvernului, amŭ încercatŭ a aduce la cale o împăciuire în procesulŭ pendente cu familia Br. Kemény, precum și în procesele, ce suntŭ presente de pendente între numitele comune și fondurĭ de o parte, și între erariulŭ reg. mag. de altă parte pentru rectificarea titulei la cartea funduară pentru patronatŭ etc.

Decând s'au făcutŭ pendente procesele de susŭ, adeseorĭ a adusŭ necesitatea cu sine, de a observa în ele cea mai strictă tăcere despre decursulŭ lorŭ și despre pașii, ce vorŭ sĕ se facă în ele și acéstă tăcere au folosit'o unii chiar cu intențiune, alții din cine scie ce sfătoșire, spre a lăți feliu de feliu de faime în poporŭ în causele acestea.

De o parte spre a delătura lățirea atâror faime, de altă parte fiind-că se tractézâ despre averea Domnielorŭ-vóstre: venimŭ a vĕ face cunoscutŭ (prin scrisórea de față pentru crușarea speselorŭ, ce s'ar face convocându-vĕ érășĭ la o adunare), resultatulŭ încercărilorŭ nóstre de împăciuire în următórele:

Dela datulŭ 26 Augustŭ a. c. amŭ călĕtoritŭ la Pesta în douĕ rêndurĭ și în acestŭ intervalŭ ne-amŭ consultatŭ în afacerile de sub întrebare parte laolaltă, parte în specialŭ, atâtŭ cu cei cincĭ membri aleșĭ în adunarea grănițăréscă din 22 Faurŭ 1885 (dintre carĭ unulŭ n'a voitŭ cu asta ocasiune a se consulta cu noi), câtŭ și cu delegațiunea alésă în adunarea fostilorŭ grănițerĭ din anulŭ 1883 și luândŭ în considerare părerile tuturora, ținêndŭ apoi contŭ de conclusulŭ D-vóstre, dtto. 26 Augustŭ 1838, ca sĕ aplanămŭ tóte afacerile controverse pendente, amŭ făcutŭ încercarea de împăciuire.

Din partea In. Ministeriu r. m. de finanță au intrevenitŭ ca membri în comisiune: Domnii Fejér Miklos, consiliarŭ ministerialŭ, Angyal, consiliarŭ de secțiune și Dr. Csávási, consiliarŭ la direcțiunea r. m. fiscală, totodată referente în procesele susŭ amintite, au intervenitŭ și D-lŭ comite supremŭ în sesiunĭ în calitate de comisarŭ regiu, și deastădată, — respectŭ membrilorŭ comisiunei — amŭ fostŭ întêmpinațĭ cu tótă afabilitatea.

Obiectele, despre carĭ aveamŭ a ne împăciui au fostŭ următórele:

1. Rectificarea titulei la cărțile funduóre (ștergerea clausulei din protocólele funduare: „în posesiunea și proprietatea fostilorŭ grănițerĭ“, și inferarea realităților pre comunele actuale politice).

Aci caută sĕ premitemŭ pentru deslușirea causei, că guvernulŭ – după cum ni-s'a descoperitŭ verbalŭ — în unŭ proiectŭ de lege, pe care voiesce al presenta legislațiunei, și prin care voiesce a regula referințele de posesiune a grănițerilorŭ din sustatulŭ alŭ II-lea regimentŭ confiniarŭ, recunósce quidem óre carĭ îndreptățirĭ a fostilorŭ grănițerĭ la munțĭ și pădurĭ, déră purcede la acésta din unŭ principiu cu totulŭ falsŭ, subsumândŭ, că pe valea Someșului comunele ca corporațiunĭ au fostŭ domnii pămêntenĭ, ér locuitorii au fostŭ iobagii lorŭ, apoi, ca în cercurile Borgoului și a Monorului, a fostŭ erariulŭ domnulŭ pămênteanŭ, ér locuitorii iobagii lui, va sĕ dică, ignorézâ cu totulŭ diploma regelui Mathias din anulŭ 1475 și diploma împĕrătesei Maria Teresia din anulŭ 1766 prin carĭ suntŭ recunoscuțĭ toțĭ locuitorii foștĭ grănițerĭ din sustatulŭ alŭ II-lea regimentŭ rom. de graniță de liberĭ, purcedêndŭ déră în numitulŭ proiectŭ de lege din acelŭ principiu falsŭ, că în aceste comune esistă referințe ca între foștii iobagĭ și domnii pămêntenĭ, după determinațiunile legilorŭ urbarialĭ, se intenționézâ a se regula acéstă referență prin segregarea unei părțĭ a pădurilorŭ și pășunilorŭ comunale pentru familiile fostŭ grănițere, și prin înfierarea acestora în cartea funduară ca părțĭ ideale numai pe numele numitelorŭ familii, éră celelalte pădurĭ și pășiunĭ sĕ rĕmână curatŭ a comunelorŭ politice, la carĭ sĕ aibă nu numai foștii grănițerĭ, ci și toțĭ ceilalțĭ locuitorĭ din comune, câțĭ s'au aședatŭ în fosta graniță și câțĭ se vorŭ

mai așeḑa de aci înainte, fiă ei veniţĭ din Rusia, Galiţia séu orĭ și de unde.

Spre acestŭ scopŭ s'au intentatŭ procesele pentru rectificarea titulei la cartea funduară.

La prima vedere s'ar păré proiectulŭ susŭ amintitŭ favoritorŭ pentru familiele foste grăniţere, căcĭ o parte din pădurĭ și pășiunĭ ar deveni proprietate funduară a familielorŭ particulare grăniţere cu care ar puté dispune după placŭ, de altă parte totŭ familiele grăniţere ar rĕmâné îndreptăţite — cu cailalţĭ locuitorĭ negrăniţerĭ laolaltă — de a trage folósele și din celelalte realităţĭ; déră lucru stă cu totulŭ altmintrelea, căcĭ:

a) Noi amŭ ţinutŭ până acuma și ţinemŭ și de presinte, că tóte acestea pădurĭ și pășunĭ suntŭ proprietatea esclusivă a fostilorŭ grăniţerĭ, prin urmare este esclusă orĭ-și-ce segregare, ér familiile negrăniţere n'au nicĭ unŭ dreptŭ la ele, decĭ déră nu esistă nicĭ e titulă, pe basa căreia — fiă și prin vr'unŭ proiectŭ de lege — sĕ devină acestea familii ca din seninŭ comproprietare la numitele realităţĭ.

b) Pe basa numitului proiectŭ de lege ar trebuì după determinaţiunile legilorŭ urbariale sĕ se facă prin Tribunale pe cale procesuală, care procese ar dura 5—6 anĭ, și ar costa multe ḑecĭ de mii de florinĭ, fiindŭ aci a se plătcomisiunea judecătoréscă, inginerĭ, pricepĕtorĭ de lucru, advocaţĭ etc. și tóte speĭ sele acestea arŭ cădé numai pe spatele familielorŭ foste grăniţere, în a căror̆ favorŭ s'arŭ face segregarea.

c) Abstragêndŭ dela acestea. făcêndu-se segregarea și punêndu-se o parte din realităţile numite în cartea funduară pe familiele grăniţărescĭ, acelea părţĭ ideale ar fi espuse vênḑării, esecuţiunii și în genere înstrăinărĭ, și așa în 15—20 anĭ tóte relitatile segregate ar ajunge în mâna alorŭ vre-o câţĭ-va precupeţĭ, carĭ cu puţinĭ banĭ, vinarsŭ, tăbacŭ etc. ar sci în timpŭ și pe rêndŭ a'șĭ acuira una câte una din părţile segregate, și familiile foste grăniţere pe pămêntulŭ lorŭ ar deveni proletare și servitorii străinilorŭ veniţĭ pe aci din alte ţĕrĭ.

Aceste motive ne-au îndemnatŭ de a ne opune unei atarĭ disposiţiunĭ; și fiind-că aci era vorba, că guvernulŭ caută sĕ reguleze în órecare modŭ posesiunile grăniţărescĭ: amŭ pășitŭ noi și amŭ recomandatŭ unŭ altŭ proiectŭ, pe basa unui principiu mai dreptŭ, mai salutarŭ *și mai eficace de îndeplinitŭ*, și anume:

Din partea comisiunei esmise de guvernŭ ni-s'au indigitatŭ, ca referinţele de susŭ caută sĕ fiă odată regulate, că în una și aceeașĭ comună nu potŭ sĕ esiste bunurĭ, carĭ sĕ fiă înferate în cartea funduară și pe comuna politică și pe foștii grăniţerĭ, pe când de altă parte sĕ esiste în comună individĭ și familii, carĭ sĕ fiă după legea comunală membri ai comunei politice, déră sĕ nu aibă dreptŭ la munţii, pădurile și pășunile comunei; decĭ amŭ făcutŭ propunerea, ca locuitorii din celea 44 comune din sustatulŭ confinŭ militarŭ, și anume: familiile de origine grăniţere rĕmân și mai departe ca lovuitorĭ primordialĭ proprietarii munţilorŭ, pădurilorŭ și pășunilorŭ comunalĭ, ér familiile, carĭ n'au fostŭ grăniţere, sĕ se rescumpere pe sine cu óre-careva taxe solvinde odată pentru totdéuna în favórea comunei, și prin acésta rĕscumperare sĕ intre și ele în drepturile grănicerilorŭ din aceea comună va sĕ ḑică: sĕ se îngremieze în drepturile lorŭ; din taxele solvite pentru acéstă ingremiare sĕ se facă unŭ fondŭ neatacaverŭ, a cărui interese sĕ se folosésca pentru administrarea comunei, ér familiile, carĭ n'ar voi a solvì aceste taxe, sĕ fiă admise la pășunile și pădurile comunale, respective la venitele acelora numai pe lângă solvirea de taxe anuale, ce din timpŭ în timpŭ se vorŭ determina prin representanţiile comunale. —

Taxele de recumpărare s'au fostŭ propusŭ diferite și anume: pentru familiile așeḑate înainte de desfacerea graniţei pe teritorulŭ numitelorŭ comune între carĭ și băieșii din Rodna: 50 fl. v. a. solvinḑĭ în 10 anĭ; pentru cei veniţĭ după desfacerea graniţei până la anulŭ 1861 și anume, în comunele cu proprietăţĭ mai micĭ 100 fl., în cele cu proprietăţĭ mai marĭ 150 fl.; pentru cei veniţĭ dela anulŭ 1861 până la anulŭ 1872, și anume in comunele cu proprietăţĭ și venite mai micĭ 200 fl., în cele cu proprieţĭ și venite mai marĭ 300 fl., ér în cele cu proprietăţĭ și venite mai marĭ 500 fl. solvinḑĭ totŭ în timpŭ de 10 anĭ, — ér pentru cei ce se vorŭ așeḑa în comunele grăniţere de aci în colo ar fi fostŭ de a se statorì taxa prin unŭ statutŭ creândŭ în tenórea legei comunale, care taxă însĕ nu póte fi mai mică, în comune cu venite mai puţine de 300 fl. și în cele cu venite mai marĭ, de 500 v. a.

Acéstă propunere a nóstră în sperare, că se va face împăciuire și în celelalte afacerĭ pendente, s'au fostŭ primitŭ în comisiune cu modificărĭ mai neînsemnate. (Va urma.)

Intêmplărĭ diferite.

Atentatŭ cu dinamită contra unui vice-spanŭ. Cetimŭ în numĕrulŭ mai nou alŭ lui „Kolozsvár": Indiviḑĭ necunoscuţĭ au sĕvîrșitŭ în séra de Silvestru unŭ atentatŭ cu dinamită contra lui Szikszay Lajos, vicc-spanŭ alŭ comitatului Sĕlagiu. Séra pe la 8 óre s'a auḑitŭ în casa vice-spanului, în partea de către pimniţă, o bubuitură complită, în urma căreia s'au stricatŭ ușile și ferestrile, păretele pimniţei s'a sdrenţuitŭ tare, și întregŭ edificiulŭ s'a sguduitŭ, ba și casele din vecinĭ s'au cutremuratŭ. Pagubă mai însĕmnată nu s'a întêmplatŭ și nicĭ vice-spanului nu 'i s'a întêmplatŭ nimicŭ, dér în urma spaimei ce a suferitŭ, a căpĕtatŭ bătaiă de inimă, fiindŭ bolnavŭ încă și acum. In urma cercetărei s'a constatatŭ, că casulŭ a provenitŭ din unŭ atentatŭ. Atentatorulŭ a sloboḑitŭ prin crepătura pimniţei o umplătură de dinamită; dinamita era pusă într'o buteliă de sticlă, alŭ căreia astupușŭ era strînsŭ legatŭ cu sfóră. La gâtulŭ sticlei atentatorulŭ legà capĕtulŭ unei sforĭ, cu ajutorulŭ căreia o sloboḑì în pimniţă, ér celalaltŭ capĕtŭ alŭ sforei ilŭ legà la feréstra pimniţei. Sfóra însĕ a fostŭ prea scurtă, așa, că sticla n'a ajunsŭ până la fundulŭ pimniţei, ci a atêrnatŭ numai în aerŭ. Acestei împrejurărĭ, precum și cantităţii prea micĭ de dinamită este a se datorì că n'a fostŭ sfărmată întrégă casa. Gâtulŭ și dopulŭ sticlei au rĕmase întregĭ. — Că cine o fi fostŭ atentatorulŭ, asta încă nu o scie fóia ungurésca; situaţiunea susŭ ḑisului vice-spanŭ însĕ trebue că e fórte critică, după ce mai cu sémă și astătómnă 'i s'a aprinsŭ fênulŭ din partea unorŭ dușmanĭ ai lui, carĭ asemenea au rĕmasŭ necunoscuţĭ. „Kolozsvár" crede, că în casulŭ de faţă e vorba numai despre o rĕsbunare personală și că alţĭ complicĭ la acestŭ atentatŭ n'au fostŭ.

Bătaiă în Clușiu. Intr'una din serile acestea s'a întêmplatŭ în Clușiu o bătaiă, care era câtŭ p'aci sĕ aibă unŭ resultatŭ fórte tragicŭ. Étă cum istorisesce „Kolozsvar" acestŭ casŭ: Patru inspectorĭ ai arendatorilorŭ regaliilorŭ de vinarsŭ, însoţiţĭ de unŭ poliţistŭ, umblau ca sĕ prindă unŭ individŭ bănuitŭ ca contrabandistŭ de vinarsŭ. Bănuitulŭ nu peste multŭ timpŭ se ivì și se ḑice că la elŭ s'ar fi aflatŭ în adevĕrŭ vinarsŭ de contrabandă. Inspectorii voiră sĕ confisce vinarsulŭ și pe contrabandistŭ sĕ-lŭ escorteze. Contrabandistulŭ însĕ, cu numele Grigore Bodea, luà securea și sărì asupra inspectorilorŭ, carĭ însĕ, ajutaţĭ fiindŭ de poliţistulŭ, trântiră pe Bodea la pămêntŭ și-i luară din mână sĕcurea, cu care voia sĕ crepe capulŭ vre-unuia dintre inspectorĭ, apoi luară pe Bodea sĕ-lŭ ducă din marginea orașului, unde s'a întêmplatŭ conflictulŭ, în orașŭ. La unŭ locŭ Grigore Bodea începù sĕ strige după ajutorŭ și la strigătele lui îi veniră într'ajutorŭ numĕroșĭ locuitorĭ românĭ (din strada „Felsöszénutza), carĭ cu bâte și cu furcĭ de fierŭ săriră asupra inspectorilorŭ și a poliţistului, pe carĭ începură a'i îmblăti din grosŭ. Intr'acestea unulŭ dintre inspectorĭ sloboḑì în vêntŭ câteva descărcăturĭ de revolverŭ cu scopulŭ ca sĕ înspăimênte pe atacatorĭ, dér la auḑulŭ descărcăturei de revolverŭ. atacatorii se iritară și mai multŭ și loviturile începură sĕ caḑă povoiu asupra capului inspectorilorŭ de vinarsŭ. In fine, ḑice „K.-r." inspectorii vĕḑură, că deși suntŭ provĕḑuţĭ cu arme, mai bine le va fi, décă vorŭ lua o la sănĕtósa. O tuliră câtŭ îi ţinură piciórele și cu asta, bătaia s'a terminatŭ. Afacerea s'a predatŭ tribunalului.

Din camerele române.

In cameră: D-lŭ *C. Răceanu* depune o pretiţiune a mai multorŭ cetăţenĭ din orașulŭ Târgoviștea, prin care cerŭ reconstituirea catedralei din acelŭ orașŭ.

D-lŭ *C. Dobrescu* (Argeșŭ) rógă pe guvernŭ ca sĕ trimită o circulară prin care sĕ arate că tablourile statistice pentru împărţire de pămêntŭ făcute astă primăvéră din ordinulŭ ministerului suntŭ numai nisce lucrărĭ pregătitóre. Trebue sĕ se liniștéscă ţĕranii, carĭ n'au fostŭ trecuţĭ din diferite cause pe acele tablourĭ, ca sĕ li se dea pămêntŭ. Intre altele d-sa ḑice că democraţii radicalĭ și socialiștii esploatéză causa ţĕrănéscă numai în scopurĭ electorale. Cere esplicaţii în privinţa acelora, carĭ facŭ ţĕranilorŭ cererĭ de pămêntŭ.

D-lŭ mimistru *P. P. Carpŭ* rógă pe d. Dobrescu ca sĕ-i denunţe pe aceia carĭ au făcutŭ astfelŭ de abusurĭ, ca sĕ-i pótă da în judecată. La sfârșitŭ, d, Carpŭ ḑice că guvernulŭ nu póte sĕ oprésca pe ţĕranĭ a crede în făgăduelile ce li se facŭ de mai mulţĭ șarlatanĭ, carĭ se prefacŭ în apostolĭ.

D-lŭ Cogălniceanu impută d-lui Dobrescu, că rĕu face d-sa că ponegresce pe aceia, carĭ se interesézá de chestia ţĕrănéscă. Nu trebue sĕ compromitemŭ și sĕ vindemŭ acéstă chestie pentru interese personale.

Se votézá două cererĭ de pămêntŭ.

Se votézá apoi indigenatele d-nilorŭ A. Oraveţ, Al Dogarescu, Octavianŭ Arbisanu, Gh. Ghimbășianu, C. N. Negruţĭ, Ralian Samitca din Craiova. Indigenatulŭ d-lui Ionŭ Ionescu a fostŭ respinsŭ.

Se notéză prelungirea termenului convenţiei cu Francia încă pe 6 lunĭ.

D-lŭ *G. Tocilescu* interpeléză guvernulŭ, décă are de gândŭ sĕ prevéḑă în bugetulŭ anului viitorŭ alŭ ministerului instrucţiunei publice construirea universităţii în Iașĭ. — S'a comunicatŭ ministrului respectivŭ.

Se cere apoi creditulŭ de 200,000 pentru a venì în ajutorulŭ comitetului naţionalŭ pentru participarea României la espositiunea universală din Parisŭ din 1889.

D-lŭ *N. Blaremberg* dă cetirea raportului delegaţilorŭ secţiunilorŭ în acéstă privinţă. (Aplause).

D-lŭ *Iónŭ Lahovary*, rógă pe d-nii deputaţĭ ca sĕ voteze acestŭ creditŭ. E în interesulŭ nostru materialŭ chiar, ca sĕ participămŭ la esposiţie. Europa sĕ vadă progresulŭ nostru în timpŭ de 15 anĭ. (Aplause).

Creditulŭ puindu-se la votŭ, se votézá fără altă discuţiă.

D-lŭ *P. P. Carpŭ*, ministru de esterne, depune la biuroulŭ Camerei unŭ proiect pentru reducerea de 15 la sută din taxele tarifului autonomŭ. D-sa mai rógă Camera sĕ voteze unŭ creditŭ de 60.000, pentru a se plătì mai multorŭ persóne, la care Statulŭ a perceputŭ taxe ilegale. — Se votézá și se adoptă.

Se votézá apoi unŭ creditŭ pentru acoperirea cheltuelilorŭ ce se facŭ cu câţĭ-va bursierĭ dela școla de agricultură dela Ferăstrĕu.

In *senatŭ*: Discuţiunea asupra proiectului de lege privitorŭ la retragerea celorŭ 26 milióne în bilete ipotecare din circulaţiă.

D-lŭ *Aurelianŭ* combate acestŭ proiectŭ ca importunŭ. D-sa caută a dovedi că retragerea acestorŭ bilete nu numai că nu va scădé agiulŭ, dér va împovora și bugetulŭ cu o anuitate mai multŭ. D-nu Aurelianŭ conchide cerândŭ a se respinge acestŭ proiectŭ.

D-lŭ *Menelas Ghermani*, ministru de finance, susţine proiectulŭ ca folositorŭ comerciului și cestiunei economice a ţĕrei. D-sa ḑice, că prin retragerea acelorŭ 26 de milióne, agiulŭ va scădé și decĭ va fi unŭ câștigŭ pentru ţéră, trecêndu-se în bugetŭ o anuitate numai de 1 și jum. milionŭ. Termină spunêndŭ că guvernulŭ va aduce unŭ proiectŭ de lege, care votându-se, va face sĕ dispară agiulŭ cu desĕvêrșire.

Legea s'a votatŭ

Literatură.

Revista pedagogică **„Lumina pentru toţĭ"** apare în Bucurescĭ de două orĭ pe lună, directorŭ *Eniu Bălteanu* (calea moșilorŭ no. 138.) Abonamentulŭ pe anŭ 12 lei. Cuprinsulŭ n-rului 11 și 12, anulŭ IV, 1—a Noemvre 1888: Inlesnirĭ pentru plata abonamentului. Direcţia; Sciinţa la îndemâna tuturorŭ séu viéţa omului și a animalelorŭ, E. B.; Transformismulŭ, D. Ionescu; Anecdote populare, Th. D. Speranţia; Cestiunĭ Pedagogice, I. R.; Dora D'Istria; Confernţiele învĕţătorilorŭ din Suceava, Falticianu; Șciinţa pentru toţĭ, după R. L. Studii asupra literaturei populare, Dobre Stefanescu; Limba română, Studiu criticŭ de prof. François E. A. Buisson; Ţĕranca Română cea bună, după Gazeta Săténului; O carte pentru scólele primare de orașe și de sate, de I. R., institutorŭ de orașŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 10 Ianuarie. Aḑĭ se ţinŭ marĭ desbaterĭ militare, la care iau parte toţĭ comandanţii de corpurĭ.

Berlinŭ, 10 Ianuarie. Precum spune „Post", e apropiată logodna princesei Alice de Hessen cu succesorulŭ tronului rusescŭ.

DIVERSE.

Birtașŭ păcălitŭ. Intr'o restauraţiă din Azuga își petreceau mai deunăḑĭ mai mulţĭ tinerĭ la unŭ paharŭ de vinŭ. Unŭ mucalitŭ, care se afla de faţă, se adresà către birtașŭ cu cuvintele: „En ascultă, avemŭ unŭ rĕmășagŭ pe 10 ceaiurĭ și décă vréi sĕ ne stai într'ajutorŭ, ado ceaiurile până se va deslega rĕmășagulŭ. Cărcĭumarulŭ voiosŭ că face unŭ alișverișŭ bunŭ, merse și în scurtă vreme aduse pe masă 10 ceaiurĭ. Tinerii își petrecură până târḑiu, plătiră totŭ ce consumaseră și voiră sĕ plece. — „D'apoi ceaiurile?" întrebà birtașulŭ — „Aștéptă sĕ se deslege rĕmășagulŭ" ḑise mucalitulŭ. Birtașulŭ făcù o faţă acră și întrebà, ce felŭ de rĕmășagŭ s'a făcutŭ. — „Apoi uite", graì mucalitulŭ, „unulŭ dintre noi a ḑisŭ, că când se va dĕrîma coșulŭ (urloiulŭ) fabricei, are sĕ cadă spre gară, ér eu am susţinutŭ că urloiulŭ va cădé spre curte". Birtașulŭ se vĕḑù păcălitŭ, ér tinerii plecară rîḑêndŭ.

Unŭ óspe pĕcălitŭ. Cu altă ocasiune, pe când se aflau totŭ la birtașulŭ pĕcălitŭ, venì între tinerii, carĭ se aflau la unŭ paharŭ de vinŭ, unŭ băiatŭ dela Câmpina. Avea sĕ cumpere ceva dela fabrica de postavŭ din Azuga. — „Sĕ facemŭ telegrafŭ", grăì mucalitulŭ din Azuga. — „Sĕ facemŭ", strigară cu toţii. Ce era telegrafulŭ? Cum stau toţĭ în jurulŭ mesei, mucalitulŭ spunea o vorbă la urechia vecinului sĕu, ér acesta dedea vorba mai departe, până ce ajunge érășĭ acolo de unde a pornitŭ. De astădată, fiind-că și unŭ óspe streinŭ, s'a așeḑatŭ la masă și birtașulŭ. Se înţelege, mucalitulŭ a îngrijitŭ ca la drépta óspelui sĕ se așeḑe birtașulŭ. Astfelŭ fiindŭ cu toţii la masă și deórece bĕuseră binișorŭ băeţii, mucalitulŭ începù „telegrafulŭ". Mucalitulŭ ḑise către vecinulŭ sĕu: „Patru litri de vinŭ". Vorba merse din gură în gură în jurulŭ mesei, ajunse la óspele din Câmpina, ér acesta o spuse vecinului sĕu dela drépta. Și fiind-că vecinulŭ sĕu era birtașulŭ, acesta se ridică frumușelŭ și aduse pe masă patru litri de vinŭ. La plată rĕmase uimitŭ óspele streinŭ când i-a pusŭ în socotélă și patru litrì de vinŭ. Cei dela masă rîseră și lăsară pe óspele sĕ se înţelégă cu birtașulŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Ianuarie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4%	101.90
Renta de hârtiă 5%	93.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	98.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	116.—
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Losurĭ din 1860	141.30
Acţiunile băncei austro-ungare	883.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	313.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	310.75
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.69
Napoleon-d'orĭ	9.55½
Mărcĭ 100 imp. germane	59.27½
Londra 10 Livres sterlinge	121.—

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr Aurel Mureșianu.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişóra	5.45			3.59
Haşfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timişŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişŭ			1.45	
Braşovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfalĕu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia	-	11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroşenĭ	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóră	9.16

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică	2.29	4.35
Şeica mare	3.02	5.05
Lómneşŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneşŭ	9.45	10.50
Şeica mare	10.20	11.20
Copşa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-sás.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-sás.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistrița

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	— —

Bistrița-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistrița	— —
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕşŭ-Ludoşŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.